

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Інститут модернізації змісту освіти МОН України

Український державний університет науки і технологій (УДУНТ), м. Дніпро
Українська асоціація управління проектами «УКРНЕТ», м. Київ
Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності (НДІІВ)
Національної академії правових наук України (НАПрН України), м. Київ
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, м. Київ
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова
Національної академії наук України»
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ
Національний технічний університет України «Харківський політехнічний інститут»
Національний технічний університет України «Київський політехнічний
університет імені Ігоря Сікорського», м. Київ
Одеський національний морський університет (ОНМУ), м. Одеса
Честоховський політехнічний університет, Польща
Uniwersytet Warszawski, Warszawa, Polska Rzeczpospolita, Польща;
Вища школа менеджменту у Варшаві, (WSM), Польща
Вища економіко-гуманітарна школа (WSEH) м. Бельсько-Бяла, Польща
Вища школа управління охороною праці в місті Катовіце, (WSZOP), Польща
Університет в Мішкольце, Угорщина
Варнський вільний університет імені Чорноризця Хороброго, м. Варна,
Республіка Болгарія
Компанія та видавництво «E – SCIENCE SPACE» м.Варшава, Республіка Польща
Інститут освітнього та професійного розвитку. м. Будапешт, Угорщина
за підтримки:
Центр Українсько-європейського наукового співробітництва
Видавничий дім «Гельветика»
Дніпропетровський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України
Юридична компанія «ЮРСЕРВІС», м. Дніпро

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
МІСТ «КИЇВ-ДНІПРО»
«УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОЄКТНОГО ТА
НЕЙРОМЕНЕДЖМЕНТУ, ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ,
ТЕХНОЛОГІЙ СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ»,
26-27 березня 2026 р.**

ДНІПРО

УДУНТ 2026

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
МІСТ «КИЇВ-ДНІПРО»
«УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОЄКТНОГО ТА
НЕЙПРОМЕНЕДЖМЕНТУ, ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ,
ТЕХНОЛОГІЙ СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ»,
26-27 березня 2026 р.**

**ДНІПРО
УДУНТ
2026**

УДК 005.8:[004.9:347.77]

У 67

Конференція запроваджена МОН України, Інститутом модернізації змісту освіти МОН України та зареєстрована Державною науковою установою «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації МОН України», посвідчення № 65 від 26.01.26 р.

Рекомендовано до видання Вченою радою УДУНТ

Протокол № 10 від 29.04.2026 року

Матеріали публікуються за оригіналами, наданими авторами.

Претензії до організаторів не приймаються.

Головний редактор д-р техн. наук, проф. Петренко В. О.
Науковий редактор д-р техн. наук, проф. Молоканова В. М.
Науковий редактор д-р екон. наук, проф. Перерва П. Г.
Науковий редактор канд. техн. наук, доц. Дорошко Г. К.
Вчений секретар канд. екон. наук, доц. Фонарьова Т. А.

У 67   Управління проектами. Перспективи розвитку проектного та нейроменеджменту, інформаційних технологій управління, технологій створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності, трансфер технологій : зб. наук. праць VIII Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (26-27 березня 2026 р.) / голов. ред. В. О. Петренко ; УДУНТ, УКРНЕТ, НДІВ НАПрН України. – Електрон. вид. – Дніпро : Укр. держ. ун-т науки і технологій, 2026. – 954 с.

ISBN 978-617-8665-00-5 (PDF)

У збірнику наукових праць наведені матеріали VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Управління проектами. Перспективи розвитку проектного та нейроменеджменту, інформаційних технологій управління, технологій створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності, трансферу технологій». Збірник наукових праць становить інтерес для наукових працівників, викладачів, фахівців з інтелектуальної власності та управління проектами, економіки та менеджменту, інформаційних технологій, а також студентів.

005.8:[004.9:347.77]

Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons
[«Attribution-NonCommercial-ShareAlike» 4.0 International \(CC BY-NC-SA 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)
(«Із зазначенням авторства – Некомерційна – Поширення на тих самих умовах» 4.0 Міжнародна)

ISBN 978-617-8665-00-5 (PDF)

© Український державний університет науки і технологій, 2026
© Українська асоціація управління проектами, 2026
© Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності
Національної академії правових наук України, 2026
© Колектив авторів збірника, 2026

UDC 005.8:[004.9:347.77]

P 93

The conference was initiated by the Ministry of Education and Science of Ukraine, the Institute for Modernization of Educational Content of the Ministry of Education and Science of Ukraine and registered by the State Scientific Institution "Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information of the Ministry of Education and Science of Ukraine", certificate No. 65 dated 26.01.26.

Recommended for publication by the Academic Council of the USUST
Protocol No. 10 of April 24, 2026

Materials are published based on the originals provided by the authors.
No claims are accepted against the organizers.

Editor-in-Chief, Doctor of Technical Sciences, Prof. Petrenko V. O.
Scientific Editor, Doctor of Technical Sciences, Prof. Molokanova V. M.
Scientific Editor, Doctor of Economics Sciences, Prof. Pererva P. G.
Scientific Editor, Candidate of Technical Sciences, Assoc. Prof. Dorozhko G. K.
Scientific Secretary of the Conference, Candidate of Economic Sciences, Assoc.
Prof. Fonareva T. A.

P 93 Project management. Prospects for the development of project and neuromegration, information technologies of management, technologies for creating and using objects of intellectual property rights, technology transfer : collection of scientific papers of the VIII International Scientific and Practical Internet Conference (March 26-27, 2026) / editor-in-chief V. O. Petrenko ; USUST, UKRNET, NDIIV NAPRN of Ukraine. – Electronic edition. – Dnipro : Ukrainian State University of Science and Technologies, 2026. – 954 p.

ISBN 978-617-8665-00-5 (PDF)

The collection of scientific papers contains materials from the VIII International Scientific and Practical Internet Conference "Project Management. Prospects for the Development of Project and Neuromanagement, Information Management Technologies, Technologies for the Creation and Use of Intellectual Property Rights, and Technology Transfer." The collection of scientific papers is of interest to researchers, teachers, specialists in intellectual property and project management, economics and management, information technologies, and students.

UDC 005.8:[004.9:347.77]

This work is licensed under Creative Commons License
[«Attribution-NonCommercial-ShareAlike» 4.0 International \(CC BY-NC-SA 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

ISBN 978-617-8665-00-5 (PDF)

© Ukrainian State University of Science and Technology, 2026
© Ukrainian Project Management Association, 2026
© Research Institute of Intellectual Property of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, 2026
© Collective of authors of the collection, 2026

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

- ПРОЙДАК Ю. С.** – голова, доктор технічних наук, професор, проректор з наукової роботи Українського державного університету науки і технологій (УДУНТ);
- БУШУЄВ С. Д.** – співголова, президент Української асоціації управління проєктами «УКРНЕТ», доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри управління проєктами Київського Національного університету будівництва та архітектури;
- КОДИНЕЦЬ А. О.** – співголова, доктор юридичних наук, професор, директор Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності Національної академії правових наук (НАПрН) України; професор кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права Київського Національного університету імені Тараса Шевченка;
- ПЕТРЕНКО В. О.** – заступник голови, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри інтелектуальної власності та управління проєктами УДУНТ;
- ДОРОЖКО Г. К.** – заступник директора НДІВ НАПрН України, кандидат технічних наук, доцент;
- МОЛОКАНОВА В. М.** – доктор технічних наук, професор кафедри системного аналізу та управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»;
- ВІХЛЯЄВ М. Ю.** – доктор юридичних наук, професор, директор Центру Українсько-європейського наукового співробітництва;
- ПЕРЕРВА П. Г.** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки бізнесу НТУ «Харківський політехнічний інститут», професор університету в Мішкольце (Угорщина);
- КОБЄЛЄВА Т. О.** – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки бізнесу НТУ «Харківський політехнічний інститут»;
- КІРІН Р. С.** – доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К.Мамутова НАН України»;
- ЛАПКІНА І. О.** – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри управління логістичними системами і проєктами Одеського національного морського університету;
- КОРОГОД Н. П.** – кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри інтелектуальної власності та управління проєктами УДУНТ;
- КОЗЕНКОВ Д. Є.** – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки, управління і соціально-гуманітарних дисциплін УДУНТ;
- КОЛЕСНИКОВА Т. О.** – кандадат наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник, директор наукової бібліотеки УДУНТ;
- РОМАШКО А. С.** – кандидат технічних наук, доцент, доцент НТУ України «КПІ імені Ігоря Сікорського»;
- ФОНАРЬОВА Т. А.** – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри інтелектуальної власності та управління проєктами УДУНТ, вчений секретар видання.

ЗМІСТ

УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ТА ПРОГРАМАМИ

БУШУЄВ С.Д., БУШУЄВА Н.С., БУШУЄВ Д.А., БУШУЄВА В.Б. <i>МОДЕЛЮВАННЯ ЛАНЦЮГА СТВОРЕННЯ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЄКТІВ.....</i>	21
О.І. KRAVCHUK, V. O. GOLOVINOV <i>THE IMPLEMENTATION PROJECT OF MOTIVATIONAL CLIMATE HR ANALYTICS: MANAGEMENT MODEL, DATA AND CYBER RISKS.....</i>	28
Ye.F. MAIMUR, scientific supervisor N.P. VOLKOVA <i>GAME-BASED PSYCHOLOGICAL TECHNOLOGIES AS A FACTOR OF PROJECT TEAM WORK EFFICIENCY.....</i>	33
YULIA PAPIZH, DIANA PASHCHENKO <i>HYBRID AND ADAPTIVE PROJECT MANAGEMENT METHODOLOGIES IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY AND WARTIME.....</i>	41
БАРИШЕВСЬКИЙ А.І., ПЕТРЕНКО В.О. <i>МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙ.....</i>	47
БУЛАВІН Д.О. <i>МОДЕЛЬ АДАПТАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА ДО ШВИДКИХ ЗМІН ЗОВНІШНІХ УМОВ.....</i>	55
ВИШНЕВСЬКА М.К., АНІЩЕНКО Л.О., ЯКОВЛЄВА-МЕЛЬНИК Н.Г. <i>ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТИМИ СИТУАЦІЯМИ В ПРОЄКТНИХ ГРУПАХ.....</i>	62
ЖУРАВЕЛЬ І.А., ЧЕРНОВА ЛБ.С. <i>ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У ПРОЄКТАХ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ІНФОРМАЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ.....</i>	70
КІЛАШ К.Ю., МЕРКТ О.В. <i>ВЕЛНЕС-ТУРИЗМ В УКРАЇНІ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....</i>	79

**МЕНЕДЖМЕНТ, ОХОРОНА, ЗАХИСТ, ЕКСПЕРТИЗА ТА
РОЗПОРЯДЖЕННЯ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В
ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТАХ.
ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ**

A.O. VYPRYTSKYI

*LAWYER'S ACTIVITIES IN PROTECTION OF INTELLECTUAL
PROPERTY RIGHTS.....*

547

S.V. KONDRATYUK

*WHY RE-INTRODUCTION OF PATENTING OF SECOND MEDICAL USES
WILL BE HARMFUL FOR ACCESS TO MEDICINES IN UKRAINE.....*

554

АНДРОЩУК Г.О.

*ТЕХНОЛОГІЯ РЕДАГУВАННЯ ГЕНОМУ CRISPR: ПАТЕНТНІ ВІЙНИ,
АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗИ.....*

560

БАБЕНКО В.А., БАРАННИК О.Ю., ПЕТРЕНКО В.О.

*РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ У ВПРОВАДЖЕННІ ІННОВАЦІЙ ТА
ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЯК НАУКОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....*

567

ВОЛИНЕЦЬ І.П.

*ТЛУМАЧЕННЯ ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ АКТИВ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ У ПРАКТИЦІ СУДУ СПРАВЕДЛИВОСТІ ЄС ЩОДО ОХОРОНИ
ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....*

578

ДАНЬКО Т.В., ШАПОВАЛ О.С.

*МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ СПІЛЬНИМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ
АКТИВАМИ В КЛАСТЕРАХ.....*

586

ДОРОЖКО Г.К., ГОРСЬКА К.О.

*SLAPP-ПОЗОВИ В СФЕРІ ІВ: ЧИ Є ДИРЕКТИВА (ЄС) 2024/1069
ПАНАЦЕЄЮ?.....*

593

**ДОРОЖКО Г.К., РОМАШКО А.С., КРАВЕЦЬ Л.В.,
ЮРЧИШИН О.Я.**

КОРИСНІ МОДЕЛІ. КОРИСТЬ ЧИ ШКОДА?.....

599

УДК 378.014:330.341.1:001.895

**РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ У ВПРОВАДЖЕННІ
ІННОВАЦІЙ ТА ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК НАУКОВОГО ПІДПРИЄМСТВА**

В.А. Бабенко

канд. іст. наук, доцент кафедри українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту «Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури» Українського державного університету науки та
технологій (м. Дніпро) <https://orcid.org/0000-0001-7105-4653>

О.Ю. Баранник

канд. філол. наук, доцент, завідувач кафедри українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту «Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури» Українського державного університету науки та
технологій (м. Дніпро) <https://orcid.org/0000-0003-1410-5981>

В.О. Петренко

д-р техн. наук, професор, завідувач кафедри інтелектуальної власності та
управління проєктами Дніпровського металургійного інституту Українського
державного університету науки та технологій (м. Дніпро)
<https://orcid.org/0000-0001-5017-1674>

**THE ROLE OF INTELLECTUAL CAPITAL IN THE IMPLEMENTATION
OF INNOVATIONS AND THE ENHANCEMENT
OF THE COMPETITIVENESS OF A HIGHER EDUCATION INSTITUTION
AS A RESEARCH ENTERPRISE**

V.A. Babenko

Ph.D. in History, Associate Professor of the Department of Ukrainian Studies and
Foreign Languages
of the Educational and Scientific Institute “Dnipro State Academy of Civil
Engineering and Architecture” of the Ukrainian State University of Science and
Technology (Dnipro) <https://orcid.org/0000-0001-7105-4653>

O.Yu. Barannik

Ph.D. in Philology, Associate Professor, Head of the Department of Ukrainian
Studies and Foreign Languages at the Educational and Research Institute of the

“Dnipro State Academy of Civil Engineering and Architecture” of the Ukrainian State University of Science and Technology (Dnipro)

<https://orcid.org/0000-0003-1410-5981>

V.O. Petrenko

Ph.D. in Engineering, Professor, Head of the Department of Intellectual Property and Project Management at the Dnipro Metallurgical Institute of the Ukrainian State University of Science and Technology (Dnipro)

<https://orcid.org/0000-0001-5017-1674>

Анотація

У статті досліджено роль інтелектуального капіталу у впровадженні інновацій та підвищенні конкурентоспроможності закладу вищої освіти як наукового підприємства. Проаналізовано структуру інтелектуального капіталу закладу вищої освіти, визначено основні складові інтелектуального капіталу та їх вплив на інноваційний розвиток. Обґрунтовано, що ефективне управління інтелектуальним капіталом є важливою умовою підвищення конкурентоспроможності закладу вищої освіти в умовах цифрової трансформації та розвитку інноваційної економіки.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, інновації, заклад вищої освіти, конкурентоспроможність, наукове підприємство, інноваційний розвиток.

Annotation

The article examines the role of intellectual capital in the implementation of innovations and increasing the competitiveness of a higher education institution as a scientific enterprise. The structure of intellectual capital of a higher education institution is analyzed, the main components of intellectual capital and their influence on innovative development are determined. It is substantiated that effective management of intellectual capital is an important condition for increasing the competitiveness of a higher education institution in the context of digital transformation and the development of the innovation economy.

Keywords: intellectual capital, innovation, higher education institution, competitiveness, scientific enterprise, innovative development.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується переходом до економіки знань, у якій ключовим фактором розвитку стають інтелектуальні ресурси. У таких умовах особливо зростає роль закладів вищої освіти, які виконують не лише освітню, а й наукову та інноваційну функції. Заклад вищої освіти поступово трансформується з традиційної освітньої установи у наукове підприємство, діяльність якого спрямована на створення нових знань, розроблення інновацій та підвищення конкурентоспроможності.

Одним із ключових чинників ефективного функціонування закладу вищої освіти є інтелектуальний капітал. Саме він визначає можливості закладу у впровадженні інновацій, розвитку наукових досліджень, підвищенні якості освітніх послуг та зміцненні позицій на ринку освітніх і наукових послуг. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває дослідження ролі інтелектуального капіталу у забезпеченні інноваційного розвитку закладу вищої освіти.

Проблематика інтелектуального капіталу є однією з ключових у сучасних наукових дослідженнях. Значну увагу цьому питанню приділяли як зарубіжні, так і вітчизняні науковці. У наукових працях розглядаються підходи до визначення сутності інтелектуального капіталу, його структури та ролі в забезпеченні конкурентоспроможності організацій. Так, узагальнення і розвиток теоретичних основ, а також розробку методичних рекомендацій з формування інтелектуального капіталу підприємства сформувала Стрижак О.О. [7]; сутність та змістові характеристики інтелектуального капіталу, методи оцінки ефективності інтелектуального капіталу, характеристики фінансових механізмів розвитку інтелектуального капіталу, оцінку чинників, що впливають на розвиток інтелектуального капіталу підприємств, роль інтелектуальної власності в системі розвитку інтелектуального капіталу, фінансове регулювання розвитку інтелектуального капіталу, концептуальні засади удосконалення фінансового регулювання інтелектуального капіталу в Україні

розглядають автори монографії «Розвиток інтелектуального капіталу» Н. С. Прокопенко, О. Є. Гудзь, О. Г. Харковина [3]; Інтелектуальний капітал і ринок інтелектуальної власності в умовах інформаційної економіки: проблеми ідентифікації та оцінки розглядали своїй розвідці І. С. Клименко, О. М. Тарануха, О. В. Журавель [5]; механізм управління інтелектуальним капіталом підприємств аграрного сектору економіки аналізує Коломієць Т. В. [6]; огляд інтелектуального капіталу підприємства як сучасного поняття, яке є невід'ємною складовою загального капіталу організації, потребує заходів із примноження та якісного відтворення, здійснює дослідниця О.Яворська [9] тощо.

Окрему увагу дослідники приділяють інтелектуальному капіталу закладів вищої освіти. Це пов'язано з тим, що саме університети є основними центрами створення нових знань та інновацій. Так, узагальнення теоретичних підходів до дослідження економічної сутності інтелектуального капіталу ЗВО, що формується на основі реалізації ними свого інтелектуального потенціалу провели Ступнікер Г.Л. та Бабенко В.А. [8], проблемі інноваційності ЗВО України та розгляду впливу інформаційного, документального забезпечення освітнього процесу як фактору підвищення їх конкурентоспроможності у сучасному технологічному світі присвячують свою увагу науковці Бабенко В.А. та Галаницька О.О. [1] тощо. Проте питання впливу інтелектуального капіталу на впровадження інновацій та підвищення конкурентоспроможності закладу вищої освіти як наукового підприємства потребує подальшого дослідження.

Метою статті є дослідження ролі інтелектуального капіталу у впровадженні інновацій та підвищенні конкурентоспроможності закладу вищої освіти як наукового підприємства, а також визначення основних напрямів ефективного управління інтелектуальним капіталом.

Сутність інтелектуального капіталу закладу вищої освіти

У сучасних умовах інтелектуальний капітал стає основним ресурсом розвитку закладів вищої освіти. Якщо раніше основними факторами розвитку

були матеріальні ресурси, то сьогодні вирішальне значення мають знання, досвід, компетентність працівників, науковий потенціал та інноваційна діяльність.

Наукові розвідки дослідників інтелектуального капіталу вказують на багатогранність та багатоаспектність цієї економічної категорії, пов'язаної з іншими формами капіталу (фінансовим, матеріальним) та підкреслюють його особливу властивість: «...створення додаткової вартості на основі унікальних конкурентних переваг підприємств, що надає будь-якій компанії саме інтелектуальний капітал». У сучасному мінливому технологічному інформаційному суспільстві особливо актуальною є теза «... чим сильніші зміни у зовнішньому середовищі сучасного світу, тим вищою стає значущість внутрішніх ресурсів суб'єктів господарювання, як фундаменту підвищення конкурентоспроможності» [4].

Інтелектуальний капітал закладу вищої освіти можна визначити як сукупність знань, навичок, досвіду, інтелектуального потенціалу працівників, наукових розробок, інформаційних ресурсів та організаційних можливостей, які забезпечують ефективну діяльність закладу та його конкурентоспроможність. В умовах повномасштабної війни інтелектуальний капітал ЗВО розглядається вченими ще і як важливий безпековий чинник: «У сучасних умовах інтелектуальний капітал є системним чинником економічної безпеки, адже визначає фінансову стійкість, конкурентоспроможність та можливості післявоєнного відновлення» [2].

Основними складовими інтелектуального капіталу закладу вищої освіти є:

- людський капітал як система створення ідеї;
- організаційний капітал як система організації діяльності;
- клієнтський, або споживчий, капітал як система зв'язків та відносин з навколишнім середовищем;
- інноваційний капітал: сучасні дослідники, окрім цих основних компонентів інтелектуального капіталу, виділяють також інноваційний

капітал як генерацію та трансфер знань, стартап-екосистему, комерціалізація досліджень тощо [2];
— інформаційний капітал.

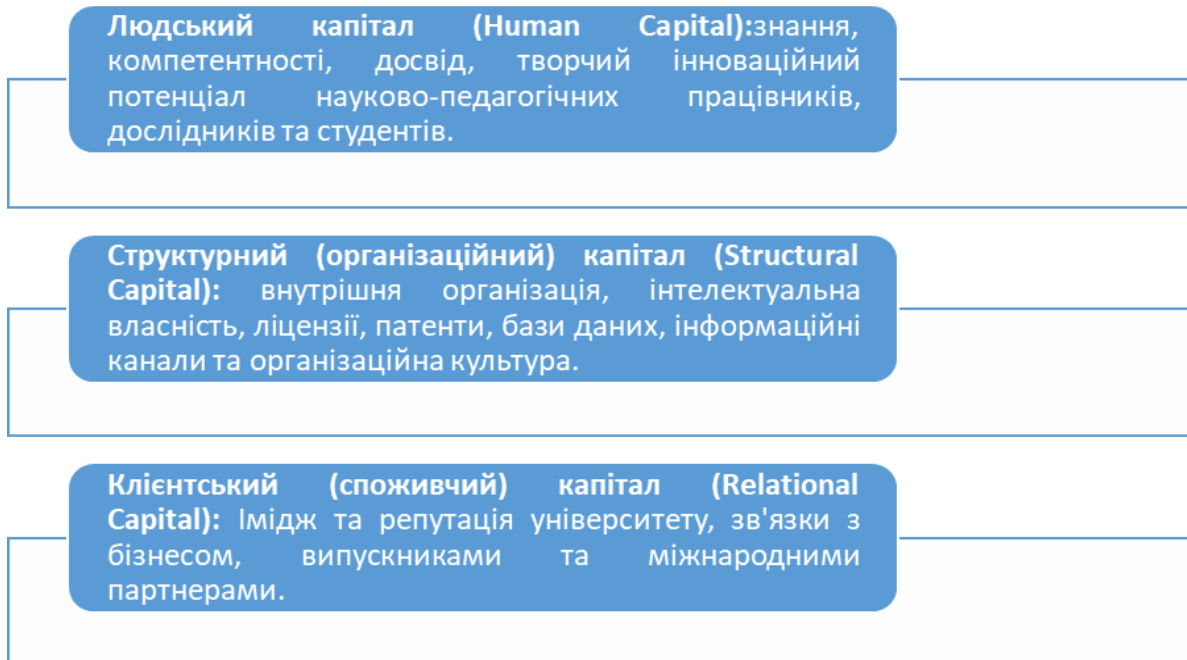

Рис. Створено авторами на основі джерел: [1; 8].

Рисунок 1 - Основні складові інтелектуального капіталу ЗВО

Кожна з цих складових відіграє важливу роль у розвитку закладу вищої освіти та впровадженні інновацій.

Людський капітал є найважливішою складовою інтелектуального капіталу. Саме викладачі, науковці та студенти створюють нові знання, розробляють інноваційні проєкти та забезпечують розвиток наукової діяльності закладу вищої освіти.

Високий рівень професійної підготовки викладачів, їх наукова активність, участь у міжнародних проєктах, публікаційна діяльність, впровадження сучасних методів навчання є важливими чинниками формування інтелектуального капіталу закладу.

Крім того, важливу роль відіграє підготовка студентів до інноваційної діяльності. Саме студенти є майбутніми фахівцями, які будуть створювати нові технології та розвивати економіку знань. Тому розвиток інтелектуального

капіталу неможливий без якісної освіти та підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Інтелектуальний капітал є основою інноваційного розвитку закладу вищої освіти. Саме він забезпечує можливість створення нових знань, розроблення інноваційних технологій та впровадження результатів наукових досліджень у практичну діяльність.

Інноваційна діяльність закладу вищої освіти може здійснюватися у таких напрямках:

- проведення наукових досліджень;
- розроблення нових освітніх програм;
- створення інноваційних освітніх технологій;
- участь у міжнародних наукових проєктах;
- впровадження результатів досліджень у виробництво.

Успішне впровадження інновацій безпосередньо залежить від рівня розвитку інтелектуального капіталу. Чим вищий рівень інтелектуального потенціалу закладу, тим більше можливостей для інноваційного розвитку [8].

У сучасних умовах **заклад вищої освіти можна розглядати як наукове підприємство**. Це пов'язано з тим, що університети не лише надають освітні послуги, а й здійснюють наукові дослідження, створюють інновації та беруть участь у розвитку економіки знань.

Як наукове підприємство, заклад вищої освіти має:

- інтелектуальні ресурси;
- наукові розробки;
- інноваційні проєкти;
- можливості комерціалізації результатів досліджень;
- конкурентне середовище.

У таких умовах ефективне управління інтелектуальним капіталом стає важливим фактором підвищення конкурентоспроможності закладу.

Розглядаючи вплив інтелектуального капіталу на конкурентоспроможність закладу вищої освіти, слід зазначити таке.

Конкурентоспроможність закладу вищої освіти визначається його здатністю надавати якісні освітні послуги, здійснювати наукові дослідження та впроваджувати інновації. Інтелектуальний капітал відіграє у цьому процесі ключову роль.

Основними факторами впливу інтелектуального капіталу на конкурентоспроможність закладу є:

- рівень кваліфікації викладачів;
- наукова активність;
- кількість наукових публікацій;
- участь у міжнародних проєктах;
- рівень інноваційної діяльності;
- впровадження сучасних освітніх технологій.

Таким чином, можна зробити висновок, що інтелектуальний капітал є основою конкурентоспроможності закладу вищої освіти [8].

Напрями підвищення ефективності управління інтелектуальним капіталом.

Для забезпечення інноваційного розвитку закладу вищої освіти необхідно вдосконалювати систему управління інтелектуальним капіталом. Основними напрямками такого вдосконалення є:

- підвищення рівня професійної підготовки викладачів;
- розвиток наукової діяльності;
- підтримка інноваційних проєктів;
- розвиток міжнародного співробітництва;
- впровадження сучасних інформаційних технологій;
- стимулювання наукової діяльності студентів.

Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню ефективності використання інтелектуального капіталу та зміцненню конкурентних позицій закладу вищої освіти.

У результаті проведеного дослідження можна зробити висновки, що інтелектуальний капітал є одним із найважливіших факторів інноваційного розвитку закладу вищої освіти. Саме він забезпечує можливість створення нових знань, впровадження інновацій та підвищення конкурентоспроможності закладу.

Основними складовими інтелектуального капіталу є людський капітал, організаційний капітал та споживчий, або клієнтський, капітал. У межах цих основних складових інтелектуального капіталу останнім часом все більше значення відіграють інноваційний та інформаційний капітал, як трансфер знань та цифровізацію освітнього процесу, пов'язаних із застосуванням цифрових та іт-технологій. Кожна з цих складових відіграє важливу роль у розвитку закладу вищої освіти як наукового підприємства.

Вважаємо, що ефективне управління інтелектуальним капіталом є важливою умовою підвищення конкурентоспроможності закладу вищої освіти в умовах розвитку інноваційної економіки та цифрової трансформації. Інтелектуальний капітал закладів вищої освіти в умовах війни, як ніколи раніше «...має стати рушійною силою соціальних інновацій, що сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості країни на міжнародному рівні. <...> Сьогодні від держави вимагається формування нової наукової політики, побудова нової моделі взаємовідносин між науковцями, державою та суспільством, за якої дотримуватиметься рівність інтересів держави та вченого, створення таких інституційних форм, які сприятимуть збільшенню попиту на інтелектуальні продукти, що продукують ЗВО» [8, с. 94].

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні методів оцінювання інтелектуального капіталу закладу вищої освіти та визначенні механізмів підвищення ефективності його використання.

Література

1. Бабенко В. А., Галаницька О. О. Впровадження інновацій, інформаційне та документальне забезпечення освітнього процесу, як фактор підвищення якості та конкурентоспроможності ЗВО України *Управління проектами. Перспективи розвитку проектного та нейроменеджменту, інформаційних технологій управління, технологій створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності, трансфер технологій* : зб. наук. пр. VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (21–22 берез. 2024 р.) / за ред. В. О. Петренка, В. М. Молоканової, Г. К. Дорожка. Дніпро : Укр. держ. ун-т науки і технологій, 2024. – 796 с.;
2. Бреус С.В., Чайка А.В. Концептуальні засади впливу інтелектуального капіталу на економічну безпеку системи закладів вищої освіти України. *Економіка та суспільство*, 2025. № 80/2025 DOI:[10.32782/2524-0072/2025-80-132](https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-132)
3. Гудзь О.Є., Прокопенко Н.С., Харковина О.Г. *Розвиток інтелектуального капіталу*: монографія. Львів : ЛігаПрес. 2018. 184 с.;
4. Каховська О. В., Зюзя А. О. Формування інтелектуального потенціалу суб'єктів господарювання в національній економіці: теоретичний аспект *Економічний простір*. 2020. № 155. С.15-20. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/155-3>
5. Клименко І. С., Тарануха О. М., Журавель О. В. Інтелектуальний капітал і ринок інтелектуальної власності в умовах інформаційної економіки: проблеми ідентифікації та оцінки. *Економіка та держава*. 2021. № 5. С. 38–43. DOI: [10.32702/2306-6806.2021.5.38](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.5.38)
6. Коломієць Т. Механізм управління інтелектуальним капіталом підприємств аграрного сектору економіки : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Вінницький національний аграрний університет. Вінниця, 2021.

7. Стрижак О. О. Формування інтелектуального капіталу підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.06.01. Х. 2004. 23 с.

8. Ступнікер Г. Л., Бабенко В. А. Інтелектуальний потенціал як ключовий чинник формування інтелектуального капіталу з во україни. *Економічний простір*. 2021. № 165. С.91–95. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/165-16>

9. Яворська О. Проблема оцінювання інтелектуального капіталу: причини та підходи до вирішення. *Галицький економічний вісник*. 2020. Том 64. № 3. С. 68-77. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.03.068.

Наукове видання

**УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ПРОЄКТНОГО ТА НЕЙРОМЕНЕДЖМЕНТУ,
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ,
ТЕХНОЛОГІЙ СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ
ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ,
ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

науково-практичної інтернет VIII Міжнародної-конференції
(26-27 березня 2026 року)
МІСТ Київ-Дніпро

Електронне видання

Авторська редакція

Головний редактор д-р техн. наук, проф. Петренко В. О.
Науковий редактор д-р техн. наук, проф. Молоканова В. М.
Науковий редактор д-р екон. наук, проф. Перерва П. Г.
Науковий редактор канд. техн. наук, доц. Дорожко Г. К.
Вчений секретар канд. екон. наук, доц. Фонарєва Т. А.

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 55,45. Обл.-вид. арк. 55,60.
Зам. № 31.

Видавець: Український державний університет науки і технологій.
вул. Лазаряна, 2, ауд. 2216, ауд. 263 (наукова бібліотека),
м. Дніпро, 49010.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №7709 від 14.12.2022

Адреса видавця та дільниці оперативної поліграфії:
вул. Лазаряна, 2, Дніпро, 49010